

кратичні - цінності, які знаходять своє віддзеркалення у відносинах залежності, конкуренції, ієрархії влади і контролю над іншими .

Отже, здобутки української освіти ХХ ст. в інноваційно-педагогічній сфері відбувалися під впливом демократичних ідей зарубіжної школи, традицій вітчизняної педагогіки, значною мірою були детерміновані соціально-політичним життям[6,8].

Дослідження, проведені за останнє десятиріччя, у період соціокультурних змін та активізації інноваційного руху в практиці шкільної освіти засвідчують потребу оновлення навчально-виховного процесу відповідно до викликів часу, зміни стереотипів професійного мислення вчителя. Активізація інноваційного пошуку педагогів виявила необхідність змін і в системі управління освітою. Рушійною силою змін педагогічної практики на зламі ХХІ століття на пострадянському просторі (і в Україні, зокрема) виявилася ініціатива окремих учителів, педагогічних колективів, шкільної адміністрації [2]. Результати діяльності педагогів-новаторів можна охарактеризувати, як такі, що дали можливість:

- утвердити альтернативи у педагогічній практиці;
- змінити стереотипи мислення вчителя, адміністрації школи щодо мети їхньої професійної діяльності, а також управлінців щодо виявлення нових стратегій в освіті;
- розширити мережу інформаційних джерел;
- утвердити соціально-педагогічну роль ініціативи освітян.

Література

1. Кремень В. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. – 448с.
2. Ликов В. Єдність національного та загальнолюдського в спадщині Василя Сухомлинського // Освіта і управління. – 2000(2001). – Т.4, № 3-4. – С.145-152.
3. Лукашевич Н.П., Солодков В.Т. Социология образования: конспект лекций / под ред. Н.П.Лукашевича. – К.: МАУП, 1997. – 224с.
4. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ-ХХ ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: на-ук.світ, 2003. – 418с.
5. Маринчак С.Ю. Аналіз ефективності інноваційних підходів у системі вузівського навчання: Автореф. дис. ... канд.пед.наук. – К., 1995. – 25с.
6. Пикельная В.С. Теоретические основы управления (школоведческий аспект): Метод.пособие. – М.: Высшая школа, 1990. – 175с.
7. Попова О.В. Розвиток інноваційних процесів у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах України в 20 ст. Автореф. дис.... Док-ра пед.наук: 13.00.04 / Харк.держ.пед.ун-т. – Х., 2001. – 39с.
8. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308с.
9. Сухомлинська О.В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. – К.: А.П.Н., 2003. – 68с.
10. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором. – К.: Рад.школа, 1988. – 284с.

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Яланська С.П. (Полтава)

Інтеграція України до світового співтовариства ставить нові вимоги до формування й розвитку творчої особистості, що є необхідною умовою досягнення успіху на цьому шляху. Сьогодення вимагає перебудови, що стосується не лише методів і форм роботи, але й самого змісту викладання в сучасному

вищому навчальному закладі: принципів, підходів до навчання та пізнання дійсності. Майбутні вчителі природничих дисциплін повинні бути підготовлені до професійної діяльності в конкурентному середовищі, в якому кожна ситуація вимагає творчого підходу.

В.О. Сухомлинський говорив, що вчитель творить людину. Тільки вчитель може виховати творчу людину. Але для цього вчитель сам має бути творчою, непересічною особистістю, відаючи наснагу, працю і часточку своєї душі і серця дітям.

Дійсно, схильність до творчості є важливою особистісною передумовою ефективного впливу вчителя на творчий розвиток школярів. За словами М.М. Поташника, "Творчість ніколи, ніде, ні в якій діяльності під тиском і примусом не виникає... Тут потрібна абсолютно інша методика, побудована на стимулюванні інтересу, натхнення, настрою, мотиву, бажання творити" [2, с. 90]. Тому особиста творча діяльність вчителя є незамінною для збудження творчої активності учнів.

Творчість вчителя передбачає:

1. ефективне застосування кимось створеного досвіду в нових умовах, удосконалення, раціоналізацію, модернізацію відомого у відповідності з новими завданнями, засвоєння наукових розробок і їх розвитку;
2. гнучкість при виконанні запланованого в неочікуваних ситуаціях;
3. вдале імпровізування як на основі точного знання і компетентного розрахунку, так і високорозвинутій інтуїції;
4. уміння обґрунтовувати і раніше підготовлені, і інтуїтивні рішення;
5. уміння фантазувати, бачити ближню, середню і дальню перспективу в роботі;
6. уміння розвивати ідею, реалізувати в конкретних умовах, бачити "розмаїття варіантів" вирішення однієї й тієї ж проблеми, застосовувати досвід інших, трансформувати рекомендації методичного посібника, теоретичні положення наукової публікації тощо [1].

Кожну з наведених характеристик педагогічної творчості у студентів природничого факультету Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка є можливість формувати у процесі вивчення курсів «Методика викладання природознавства», «Методика викладання основ аграрного виробництва», «Шкільний курс біології» та ін.

Наприклад, при вивченні курсу «Методика викладання основ аграрного виробництва» студенти вчать розробляти спецкурси з окремої галузі сільського господарства для розгляду в сучасній загальноосвітній середній школі. При цьому майбутні вчителі творчо осмислюють зміст та структуру обраного ними спецкурсу, здійснюють тематичне планування, розподіл годин для теоретичних та практичних занять, обирають форми та методи викладання. Студенти захищають свої розробки, обґрунтовують методичні підходи. Обов'язково здійснюється обговорення розроблених спецкурсів, майбутні вчителі висловлюють один одному зауваження, побажання, дають рекомендації.

У процесі вивчення курсу «Методика викладання природознавства» майбутні вчителі розробляють досліді (фронтальні, демонстраційні), які можна провести у школі, фрагменти робочих зошитів з природознавства (за обраною темою), пропонують програму дій для активізації пізнавальної діяльності обдарованих та невстигаючих школярів, різномірні завдання для самостійної роботи учнів, складають ребуси. Дані види завдань забезпечують самостійність, ініціативність та творчу активність студентів.

Дискусії студентів, щодо методичних підходів, дають можливість глибоко проаналізувати, творчо осмислити питання, висловити свою думку щодо вирішення певної педагогічної проблеми. Це дає змогу забезпечити високий рівень професійної творчості, оскільки озброює майбутніх вчителів природничих дисциплін різнобічно апробованим, науково обґрунтованим досвідом розв'язання завдань.

Література

1. Пескун С.П. Формування творчості старшокласників у процесі вивчення

курсу "Біологія 10-12". Система "Дидактосервіс". – Полтава: АСМІ, 2005.
– 170 с.

2. Поташник М.М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: Пособие для учителя. – К.: Рад. шк., 1988. – 187 с.